

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 270/2019-57

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. januára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Karolom Spišákom, Bajkalská 5/C, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 85/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 85/2009 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 85/2009 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) na účet právneho zástupcu JUDr. Karola Spišáka, Bajkalská 5/C, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júla 2019 doručená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 85/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že 9. apríla 2009 podal s'ťažovateľ na okresnom súde návrh na určenie náhrady za užívanie nehnuteľností z titulu zákonného vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bytoch“) a náhrady vo forme opakujúceho sa plnenia

za užívanie nehnuteľností, ktorých výlučným vlastníkom sa stal na základe osvedčenia o dedičstve, celkove proti 69 odporcom. Konanie je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 16 C 85/2009.

Na pojednávaní 11. júna 2014 okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 16 C 85/2009-535 tak, že návrh sťažovateľa zamietol a rozhodol o trovách konania. Rozsudok okresného súdu sťažovateľ napadol odvolaním z 20. augusta 2014.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že až „*po troch rokoch odo dňa podania odvolania voči Rozsudku Okresného súdu... Krajský súd v Bratislave vrátil súdny spis Okresnému súdu Bratislava II z dôvodu procesných pochybení súdu a predčasného odstúpenia spisu na Krajský súd v Bratislave, nakoľko rozsudok ako aj opravné uznesenie k nemu neboli riadne doručené všetkým žalovaným, a preto im neuplynula lehota na podanie odvolania. Krajský súd v Bratislave zistil, že plnomocenstvo udelené právnej zástupkyňi... na zastupovanie v predmetom súdnom konaní bolo neúčinné a neplatné voči tým žalovaným, ktorí neboli na schôdzi vlastníkov bytov a nebytových priestorov bytového domu postaveného na pozemkoch v mojom vlastníctve, a teda nevyslovili súhlas, aby poverení vlastníci splnomocnili advokátku v ich mene na ich zastupovanie v tomto súdnom konaní. Z uvedeného dôvodu tak bolo potrebné doručovať rozsudok vo veci samej spolu s opravným uznesením týmto žalovaným.*

Okresný súd... vydal dňa 12.02.2018 Výzvu na doručenie potrebného počtu rovnopisov odvolania... a dňa 27.01.2019 po vyše roku odo dňa doručenia potrebného počtu rovnopisov na súd, mi bolo doručené Uznesenie sp. zn. 16C/85/2009-1071, ktorým rozhodol o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami niektorých žalovaných.

Považujem za potrebné zdôrazniť, že od začatia konania, t.j. od 09.04.2009 uplynulo vyše 10 rokov. Okresný súd Bratislava II meritórne rozhodol až dňa 11.06.2014, teda po 5 rokoch a 2 mesiacoch... Desať rokov je z objektívneho hľadiska neprimerane dlhá doba na to, aby súd v predmetnej veci nemohol právoplatne rozhodnúť. Vzhľadom na skutočnosť, že v bytovom dome, v prospech ktorého vlastníkov bytov a nebytových priestorov je zriadené vecné bremeno na ťarchu sťažovateľa, dochádza neustále k zmene vlastníkov a aj túto skutočnosť by mal konajúci súd brať na zreteľ a čo najskôr v predmetnej veci rozhodnúť.“.

4. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 85/2009, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 270/2019-42 z 2. októbra 2019 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k prijatej ústavnej sťažnosti a zároveň oznámila ústavnému súdu, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

6. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 122/2019 zo 7. novembra 2019, v ktorom predsedníčka okresného súdu predložila chronologický prehľad procesných úkonov napadnutého konania s vyjadrením zákonnej sudkyne a dodala tieto relevantné skutočnosti:

„Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu uvádzam, že sťažovateľ poukazuje predovšetkým na neprimeranú dĺžku konania, ktoré trvá pred tunajším súdom už od roku 2009, k čomu je potrebné uviesť, že v danej veci sa jedná o procesne náročný spor, v ktorom je na strane žalovaných 93 osôb. Uvedená skutočnosť procesne veľmi sťažuje, resp. predlžuje konanie, nakoľko žalovaní nemajú spoločného zástupcu a zároveň v takýchto prípadoch dochádza často k zmene strany sporu z dôvodu úmrtia, resp. iných dôvodov, s čím sa súd musí v priebehu konania vždy procesne vysporiadať a tieto úkony spôsobujú predlžovanie konania. Vo veci už bolo meritórne rozhodnuté, vec však bola tunajšiemu súdu vrátená práve z dôvodov doručovania rozhodnutia.“

V liste predsedníčka okresného súdu zároveň vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

7. Zákonná sudkyňa uviedla tieto podstatné skutočnosti:

„V predmetnom sporovom konaní sa žalobca žalobou dourčenou súdu dňa 09.04.2009 a doplnenou dňa 09.07.2009, domáha voči žalovaným (ostatným vlastníkom bytov a nebytových priestorov na ulici [REDAKOVANÉ]) náhrady za užívanie nehnuteľností z titulu zákonného vecného bremena. Žalobca svojou žalobou žaloval 69 subjektov...

Od pridelenia veci novej zákonnej sudkyňi súd postupoval aktívne za účelom riadneho prejednaní a rozhodnutia vo veci v súčinnosti so všetkými subjektmi konania. Súd mal snahu o zefektívnenie a zrýchlenie zákonného procesného postupu predchádzajúcemu prejednaniu veci na pojednávaní doručovaním žaloby zvolenej zástupkyňi vlastníkov bytov na [REDAKOVANÉ] - [REDAKOVANÉ]. Vzhľadom na skutočnosť, že pani [REDAKOVANÉ] súdu uviedla, že nemá oprávnenie na zastupovanie vlastníkov bytov v konaní pred súdom, pristúpil súd k doručovaniu žaloby žalobcu do vlastných rúk všetkým žalovaným. Žalobca vo svojej sťažnosti uvádza, že súd mu doručil až po roku a dvoch mesiacoch vyjadrenia žalovaných v 4.1 a 13. rade a až po dvoch rokoch a štyroch mesiacoch vyjadrenie právnej zástupkyne ostatných vlastníkov bytov. Uvedené časové úseky medzi doručovaním písomností stranám sporu však neboli zapríčinené nečinnosťou súdu. V uvedenom časovom období súd aktívne postupoval v súčinnosti so všetkými subjektmi súdneho konania (leďa aj so žalobcom), za účelom riadneho doručovania súdnych písomností. Listom zo dňa 21.01.2011 informovala pani [REDAKOVANÉ] tunajší súd, že žalovaní - ostatní vlastníci bytov sa v danom čase ocitli v procese uzatvárania zmluvy o poskytnutí právnych služieb so zvoleným advokátom a zároveň požiadala súd o trpezlivosť. Tejto žiadosti súd za účelom zefektívnenia a zrýchlenia komunikácie so stranami sporu vyhovel. Vyjadrenie žalovaných splnomocnených právny zástupcom bolo súdu doručené dňa 26.08.2011.

Následne súd bez zbytočného odkladu nariadil termín pojednávania na deň 14.09.2011. Na predmetnom pojednávaní strany sporu zhodne uviedli, že žiadajú odročenie pojednávania na mesiac január 2012, za účelom mimosúdnej dohody. Keďže žalovaní

požiadali súd o odročenie pojednávania nariadeného na 20.01.2012, súd pojednávanie odročil na najskorší možný voľný termín dňa 16.03.2012. Na uvedenom pojednávaní strany sporu zhodne navrhli vykonanie znaleckého dokazovania. Súd strany informoval, že po doručení otázok znalcom, nariadi znalecké dokazovanie. Uznesením zo dňa 30.04.2012, súd nariadil znalecké dokazovanie. Žalobca síce poukazuje na to, že uvedený termín pojednávania bol nariadený po takmer 4 rokoch od podania návrhu vo veci samej, zo skutočností uvádzaných súdom však jasne vyplýva, že súd vo veci stále aktívne konal a dlhé trvanie súdneho konania nebolo zapríčinené nečinnosťou súdu, ale okolnosťami, ktoré nastali v priebehu konania v súvislosti s prejednávaním sporovej veci.

Ustanovený znalec doručil súdu znalecký posudok dňa 28.08.2012. Po doručení znaleckého posudku stranám sporu, súd vykonal vo veci pojednávanie dňa 13.02.2013. Súd na podklade návrhu žalobcu požiadal dňa 12.04.2013 správu katastra hlavného mesta o doručenie listín nevyhnutných pre ďalší procesný postup vo veci. Na základe ďalších návrhov žalobcu súd následne uznesením č. k.: 16C/85/2009-466, zo dňa 07.02.2014, rozšíril okruh žalovaných subjektov na 93 a uznesením zo dňa 14.05.2014, č. k.: 16C/85/2009-471, pripustil zmenu žalobného návrhu.

Na ďalšom termíne pojednávania dňa 11.06.2014, súd vec riadne prejednal a rozhodol vo veci samej rozsudkom. Po doručení odvolania žalobcu a vyjadrení žalovaných k odvolaniu žalobcu bola sporová vec dňa 06.08.2015 predložená Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o podanom odvolaní žalobcu. Krajský súd v Bratislave vrátil spis tunajšiemu súdu bez rozhodnutia dňa 08.06.2017 z dôvodu, že napadnutý rozsudok a opravné uznesenie neboli riadne doručené všetkým žalovaným. Od času vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa až do času vrátenia spisu z Krajského súdu na tunajší súd bez rozhodnutia o podanom odvolaní, zomrelo viacero žalovaných subjektov.

... Tunajší súd aktívne a bez zbytočného odkladu postupoval v zmysle pokynu Krajského súdu za účelom ustálenia okruhu žalovaných subjektov. V predmetnej sporovej veci vystupuje na strane žalovaného 93 žalovaných subjektov. Po vrátení spisu z Krajského súdu došlo k úmrtiu žalovaných v 25., 30., 48., 60., 65., 71., 79. a 80. rade. Bolo preto potrebné následne zisťovať stav dedičských konaní po zosnulých žalovaných za účelom ustálenia okruhu účastníkov konania v súlade s § 63 CSP. Uznesením zo dňa 17.12.2018, č. k.: 16C/85/2008-1071, súd rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičmi žalovaných

v 25., 30., 65., 71., 79. a 80. rade a rozhodol o zastavení konania voči žalovanému v 60. rade. Následne súd pristúpil k zisťovaniu stavu dedičských konaní po ďalších zosnulých žalovaných v konaní, konkrétne žalovaných v 23., 24., 35., 76. a 82. rade za účelom ďalšieho ustálenia okruhu účastníkov konania a riadne doručenie napadnutého rozsudku a opravného uznesenia všetkým žalovaným v súlade s pokynom Krajského súdu. Zároveň súd vyzval dňa 05.09.2019 právnu zástupkyňu žalovaných na doplnenie plných moci a oznámenie, ktorých žalovaných v konaní zastupuje... Uvedené je nevyhnutné za účelom riadneho doručenia všetkých písomností v zmysle pokynu Krajského súdu. Súd nemôže vo veci konať, pokiaľ nemá ustálený okruh subjektov konania a vyriešenu otázku právneho zastúpenia. Súd si uvedomuje istú zdlhavosť niektorých procesných postupov, tá je však daná veľkým počtom žalovaných subjektov (93 žalovaných) a s tým súvisiacimi a neustále sa meniacimi okolnosťami, ktoré sú objektívne neovplyvniteľné (ako smrť či zmena vlastníka bytu), ktoré ovplyvňujú aj priebeh a dĺžku súdneho konania ako takého. Súd je názoru, že postupuje plne v súlade s požiadavkami Civilného sporového poriadku za účelom zachovania práva na spravodlivý proces všetkých subjektov konania. Len po vykonaní všetkých zákonom predpokladaných procesných úkonov za účelom ustálenia okruhu účastníkov konania a riadneho doručenia súdnych písomností, môže byť vec predložená Krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní žalobcu. Uvedené jasne vyplýva aj z pokynu Krajského súdu v Bratislave. “

8. Ústavný súd výzvou (doručenou do eDesku 14. novembra 2019) umožnil právnomu zástupcovi sťažovateľa vyjadriť sa k stanovisku predsedníčky okresného súdu a oboznámil ho aj so žiadosťou o oznámení o upustení ústneho pojednávania. Túto možnosť právny zástupca v stanovenej lehote nevyužil a ani sa nevyjadril k účasti na ústnom pojednávaní, v dôsledku čoho ústavný súd zastáva názor, ako to uviedol aj vo výzve na vyjadrenie zo 14. novembra 2019, že sťažovateľ v danej veci súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Obsah súdneho spisu

10. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z chronológie úkonov okresného súdu ústavný súd zistil tento priebeh a stav napadnutého konania:

- 9. apríla 2009 bola okresnému súdu (v tomto bode nálezu ďalej aj „súd“) doručená žaloba sťažovateľa,

- 27. mája 2009 súd vyzval sťažovateľa na doplnenie a opravu žaloby,

- 6. júla 2009 súd vydal oznámenie o predĺžení lehoty na doplnenie a opravu podania,

- 9. júla 2009 bola súdu doručená doplnená a opravená žaloba,

- 7. januára 2010 bola zaslaná výzva súdu na úhradu súdneho poplatku,

- 8. marca 2010 bola vydaná výzva súdu na úhradu opravenej výšky súdneho poplatku,

- 6. mája 2010 súd zaslal výzvu na vyjadrenie k žalobe [REDAKOVANÉ], zástupkyňi vlastníkov bytov,

- 27. mája 2010 súd zaslal sťažovateľovi výzvu na doplnenie rovnopisov žaloby,

- 9. júla 2010 súd uznesením vyrubil sťažovateľovi súdny poplatok,

- 22. septembra a 7. októbra 2010 súd doručoval žalobu žalovaným,

- 11. februára 2011 súd informoval sťažovateľa, že žalovaní požiadali o poskytnutie lehoty na ustanovenie spoločného právneho zástupcu,

- 11. februára 2011 súd výzvou informoval zástupkyňu vlastníkov o poskytnutí lehoty 30 dní na ustanovenie právneho zástupcu,

- 11. mája 2011 súd predvolal strany sporu na termín pojednávania,

- 14. septembra 2011 sa uskutočnilo prvé pojednávanie,

- 16. marca 2012 sa uskutočnilo druhé pojednávanie vo veci,

- 30. apríla 2012 súd uznesením ustanovil znalca,

- 28. augusta 2012 bol súdu doručený znalecký posudok,

- 30. augusta 2012 súd zasielal znalecký posudok stranám sporu,
- 24. septembra 2012 súd uznesením určil odmenu znalcovi,
- 15. novembra 2012 bol určený termín pojednávania,
- 13. februára 2013 sa uskutočnilo tretie pojednávanie,
- 25. marca 2013 sťažovateľ navrhol súdu, aby vyžiadal informácie z katastra nehnuteľností,
- 12. apríla 2013 súd zaslal žiadosť správe katastra o súčinnosť v konaní,
- 13. mája 2013 súd vyzval sťažovateľa na úpravu okruhu účastníkov a úpravu petitu v zmysle dohody z posledného pojednávania,
- 20. augusta 2013 súd zaslal sťažovateľovi opätovnú výzvu,
- 10. septembra 2013 bol súdu doručený sťažovateľom opravený petit žaloby a návrh na pristúpenie ďalších účastníkov na strane žalovaných,
- 30. októbra 2013 zaslal súd sťažovateľovi výzvu na opravu podania doručeného súdu,
- 27. novembra 2013 súd vyslovil súhlas s predĺžením lehoty na opravu podania,
- 12. decembra 2013 sťažovateľ zaslal súdu opravený návrh podania,
- 7. februára 2014 súd uznesením rozhodol o pristúpení ďalších účastníkov do konania na strane žalovaných,
- 14. mája 2014 súd uznesením pripustil zmenu žalobného návrhu a strany sporu predvolal na ďalšie pojednávanie,
- 11. júna 2014 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, na ktorom súd uznesením pripustil vstup ďalšieho žalovaného do konania,
- 11. júna 2014 bol vyhlásený rozsudok v napadnutom konaní,
- 20. augusta 2014 sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku,
- 3. novembra 2014 súd zaslal výzvu žalovaným na vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa a sťažovateľovi výzvu na doplnenie plnej moci udelenej novému právnenému zástupcovi,
- 25. marca 2015 súd vydal opravné uznesenie k svojmu rozsudku,
- 25. marca 2015 súd vydal uznesenie o vyrubení súdneho poplatku za podané odvolanie,

- 6. augusta 2015 okresný súd zaslal odvolanie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“),
- 27. októbra 2015 súd zaslal krajskému súdu návrh žalobcu na prerušenie konania,
- 21. januára 2016 súd zaslal krajskému súdu podanie žalobcu,
- 16. augusta 2016 súd zaslal krajskému súdu oznámenie o úmrtí žalovanej v 79. rade,
- 8. júna 2017 krajský súd vrátil súdu spis bez rozhodnutia,
- 19. júna 2017 súd vyzval právnych zástupcov žalovaných na predloženie plných mocí v zmysle pokynu krajského súdu,
- 22. augusta 2017 im súd zaslal urgenciu,
- 13. septembra 2017 súd vyhovel žiadosti o predĺženie lehoty a zaslal výzvu notárovi o súčinnosť v konaní,
- 9. februára 2018 súd vyzval notára na ďalšiu súčinnosť v konaní,
- 12. februára 2018 súd vyzval sťažovateľa na doplnenie 35 rovnopisov odvolaní sťažovateľa proti rozsudku súdu v zmysle pokynu krajského súdu,
- 22. februára 2018 súd vyzval notára na ďalšiu súčinnosť v konaní,
- 2. júla 2018 súd opäť vyzval notára na súčinnosť v príslušnom dedičskom konaní,
- 12. septembra 2018 súd vyzval na súčinnosť v dedičskom konaní,
- 17. decembra 2018 súd uznesením rozhodol o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami zosnulých žalovaných a zastavení konania proti žalovanému v 60. rade a vyzval právnych nástupcov na vyjadrenie sa k odvolaniu sťažovateľa,
- 12. februára 2019 súd zaslal uznesenia žalovaným v 91. a 92. rade,
- 13. februára 2019 súd požiadal o súčinnosť Slovenskú poštu a príslušné oddelenie Policajného zboru na účely doručovania písomností,
- 21. februára 2019 súd doručoval písomnosti žalovanej v 30. rade.

11. Pokiaľ ide o chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré uviedla predsedníčka okresného súdu, možno konštatovať, že tieto skutkové okolnosti sa spornými nestali a ústavný súd ich považuje za preukázané.

IV.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiska v judikatúre ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

17. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017).

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

18. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

19. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzali zbytočným prietahom, konali hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

20. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 85/2009, v ktorom vystupuje v pozícii žalobcu (navrhovateľa).

21. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou

ESLP ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, I. ÚS 54/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

22. Pokiaľ ide o posúdenie podľa kritéria právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania pred okresným súdom je žaloba, ktorou sa sťažovateľ (v procesnom postavení žalobcu) domáha určenia náhrady za užívanie nehnuteľností, bytového domu z titulu zákonného vecného bremena podľa zákona o bytoch a náhrady vo forme opakujúceho sa plnenia za užívanie nehnuteľností, ktorých výlučným vlastníkom sa stal na základe osvedčenia o dedičstve. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá netvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Čo sa týka skutkovej stránky, ústavný súd konštatuje, že k faktickej zložitosti veci, a tým aj k predĺženiu konania prispieva väčší počet účastníkov na strane žalovaných a s tým súvisiaca neustálenosť okruhu účastníkov. V priebehu konania totiž došlo k viacerým procesným nástupníctvam z dôvodu zmeny vlastníka bytu v bytovom dome, ako aj z dôvodu smrti niektorých účastníkov napadnutého konania. Uvedené skutočnosti si zo strany okresného súdu vyžiadali potrebu zisťovať okruh dedičov a v nadväznosti na to i potrebu rozhodovať napríklad viackrát o čiastočnom zastavení konania. Ani týmito skutočnosťami však nemožno ospravedlniť doterajší neprimerane dlhý čas napadnutého konania okresného súdu, ktoré nielenže nie je právoplatne skončené, ale v súčasnosti sa po viac ako 10 rokov od jeho začatia stále nachádza v procesnom počiatku ustáľovania okruhu účastníkov konania.

23. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanom konaní, ústavný súd konštatuje, že aj sám sťažovateľ prispel svojím správaním k doterajšej dĺžke, resp. spomaleniu napadnutého konania. Na ťarchu sťažovateľa z pohľadu zbytočných prierahov v napadnutom konaní možno pripísať podávanie neúplných návrhov, v dôsledku čoho bol príslušným súdom vyzývaný na opravu, resp. doplnenie podaní, v súvislosti s ktorými nadväzne žiadal o predĺženie lehoty na odstránenie vytýkaných nedostatkov. V prvom prípade sťažovateľ návrh žaloby opravil do dvoch mesiacov od jeho podania, v druhom prípade išlo o obdobie 9 mesiacov (od 13. februára 2013 do 12. decembra 2013), kým sťažovateľ nedostatky odstránil.

Sťažovateľ je v postavení žalobcu pánom sporu a táto jeho pozícia si vyžaduje aktívny prístup ku konaniu a k súčinnosti pri realizovaní jednotlivých úkonov súdu. Uvedené správanie sťažovateľa malo nepochybne za následok spomalenie priebehu napadnutého konania, čo ústavný súd primerane zohľadnil pri určení sumy finančného zadosťučinenia.

24. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní nie sú zaznamenané obdobia nečinnosti, v ktorých by okresný súd vo veci dlhšie nekonal bez toho, aby mu v tom bránila závažná prekážka. Okresný súd konal v napadnutom konaní v zásade plynulo. Ústavný súd zistil, že jediným obdobím nečinnosti okresného súdu v rozsahu 5 mesiacov bolo obdobie bezprostredne nasledujúce po podaní žaloby a jej doplnení od 10. júla 2009 do 7. januára 2010 v súvislosti so zmenou zákonného sudcu.

Doterajší priebeh napadnutého konania je poznačený predovšetkým nesústredeným postupom okresného súdu, ktorý nesmeroval efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa. Ako nesústredený hodnotí ústavný súd najmä postup okresného súdu pred vydaním rozsudku č. k. 16 C 85/2009-535 z 25. marca 2015, v dôsledku ktorého bol spis vrátený krajským súdom bez rozhodnutia. V príslušnom prípise krajský súd konštatoval procesné pochybenie okresného súdu spočívajúce v konaní bez riadneho doručenia rozsudku tým žalovaným, ktorí neudelili poverenie na zastupovanie v súdnom konaní právnej zástupkyňi väčšiny žalovaných. Uvedená nesústredená činnosť okresného súdu predĺžila napadnuté konanie, ktoré sa po vrátení spisu z krajského súdu dostalo opäťovne do štádia vykonávania procesných úkonov súvisiacich s identifikovaním aktuálneho okruhu účastníkov konania a ustálením ich zastupovania splnomocnenými zástupcami.

25. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil

na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 22/02, II. ÚS 32/03, I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 103/09).

26. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd (zohľadňujúc aj doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania) dospel k záveru, že najmä nesústređeným postupom okresného súdu, ale aj kratším obdobím jeho nečinnosti, došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

27. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

28. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej s'ťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľovi prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 16 C 85/2009 konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

VI.

Primerané finančné zadosťučinenie

29. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže priznať s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

30. S'ťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € z dôvodov uvedených vo svojej ústavnej s'ťažnosti, poukazujúc na utrpenú ujmu, keďže už

od roku 2004 nemôže so svojimi oprávnenými nadobudnutými pozemkami v rámci dedičského konania, na ktorých je zriadené zákonné záložné právo podľa zákona o bytoch, voľne nakladať, mať z nich primeraný výnos a nečinnosť okresného súdu a prietahy v konaní mu tak komplikujú život.

31. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). V tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, väčšiu skutkovú zložitosť veci a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých prietahoch na jednej strane, berúc však do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä skutočnosť, že sťažovateľ priebeh napadnutého konania v istom rozsahu negatívne ovplyvnil svojím konaním podrobne vyhodnoteným na inom mieste tohto nálezu, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 500 € (bod 3 výroku nálezu).

VII.

Náhrada trov konania

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právny zástupca sťažovateľa si nárok na náhradu trov konania uplatnil, ale trovy konania nevyčíslil.

34. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý

polrok 2018, ktorá bola v sume 980 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2019.

35. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava právneho zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Za dva úkony vykonané v roku 2019 patrí odmena v sume dvakrát po 163,33 € a režijný paušál v sume dvakrát po 9,80 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkovú sumu 346,26 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

36. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

37. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu